

Szontagh Veronika Anna: Roma is? Áldozat is? Áldozathibáztatás az előítélet motiválta bűncselekmények kisebbségi sértettjeivel szemben

Veronika Anna Szontagh: Roma as well? A victim too? Victim
blaming against minority victims of prejudice-motivated crimes

Burca Mercédesz

doktorandusz

Eötvös Loránd Tudományegyetem,
ÁJK Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola
b.merci7@yahoo.com

Absztrakt

Cél: A könyvismertetés Szontagh Veronika Anna 2025-ben megjelent monográfiáját mutatja be, amely az áldozathibáztatás és az előítélet-motivált bűncselekmények összefüggéseit vizsgálja, a roma kisebbség sértettjeire összpontosítva.

Módszertan: A recenzió a kötet fejezeti felépítését követve ismerteti az elméleti keretet, a jogtörténeti és jogdogmatikai részeket, valamint a Gyöngyöspata és a Tavaszmező utca ügyére épülő esettanulmányokat.

Megállapítások: A könyv amellelt érvel, hogy a roma sértettekkel szembeni áldozathibáztatás strukturális jelenség, amelyet társadalmi előítéletek, populista narratívák, intézményi hiányosságok és médiadiskurzusok erősítenek.

Érték: A kötet a kriminológia, a viktimológia, a büntetőjog és a kisebbségkutatás határterületén nyújt összegző, empirikus elemekkel alátámasztott áttekintést, ezért elsősorban jogászok, kriminológusok, társadalomtudósok és áldozatvédelemmel foglalkozó szakemberek számára lehet hasznos.

Kulcsszavak: roma kisebbség, áldozathibáztatás, gyűlölet-bűncselekmény, viktimológia

A szerző a kéziratot magyar nyelven nyújtotta be. Benyújtás: 2026. 03. 21. Átdolgozás: 2026. 04. 29. Elfogadás: 2026. 05. 18.

Abstract

Aim: This book review presents the 2025 monograph by Veronika Anna Szontagh, which examines the relationship between victim blaming and prejudice-motivated crimes, with a focus on victims from the Roma minority.

Methodology: Following the structure of the volume, the review outlines the theoretical framework, the legal-historical and legal-dogmatic sections, as well as the case studies based on the Gyöngyöspata case and the Tavaszmező Street case.

Findings: The book argues that victim blaming directed at Roma victims is a structural phenomenon, reinforced by social prejudices, populist narratives, institutional shortcomings, and media discourses.

Value: The volume provides a comprehensive overview at the intersection of criminology, victimology, criminal law, and minority studies, supported by empirical elements; therefore, it may be particularly useful for legal professionals, criminologists, social scientists, and practitioners working in victim protection.

Keywords: Roma minority, victim blaming, hate crime, victimology

A 248 oldalas, kartonált kötet az áldozathibáztatás és az előítélet-motivált bűncselekmények kapcsolatát vizsgálja, fókuszba állítva a roma kisebbséghez tartozó sértettek helyzetét. A könyv alapvető kérdése, hogy a társadalmi empátia valóban minden áldozatot azonos módon illet-e meg, vagy az áldozati státusz társadalmi elismerése összefügg az áldozat etnikai, társadalmi és egyéb stigmatizálható jellemzőivel. A mű kiindulópontja szerint az áldozatok iránti részvétel nem tekinthető automatikus társadalmi reakciónak; a részvétel, a segítőkészség és a hitelesség megítélése számos esetben társadalmi előfeltevésekhez kötődik (Szontagh, 2025). A kötet egyik központi tétele, hogy a stigmatizált (megbélyezett) kisebbségek, különösen a romák esetében az áldozathibáztatás nem egyedi reakció, hanem strukturális jelenség. A szerző William Ryan *Blaming the Victim* című munkájára támaszkodva azt mutatja be, hogy a hátrányos helyzetű közgondolkodás gyakran individuális felelősségként értelmezi, miközben háttérbe szorítnak a strukturális egyenlőtlenségek és az intézményi diszkrimináció kérdései. A könyv ezt a logikát nem elszigetelt attitűdként, hanem a kirekesztés, a gyűlölet-bűncselekmények és a másodlagos viktimizáció (áldozattá válás) egymást erősítő összefüggésszerekként tárgyalja (Szontagh, 2025).

A monográfia négy nagy fejezetben építi fel érvelését. A tudományos elméleteket bemutató rész az interakcionista (az emberek közötti kölcsönhatásokat vizsgáló bűnözéstudomány) és kritikai kriminológia (a társadalmi egyenlőtlenségeket

és hatalmi viszonyokat hangsúlyozó megközelítés), a viktimológia (az áldozatokkal foglalkozó tudományterület), valamint a feminista és interszekcionális megközelítések (a nemi egyenlőtlenségeket és azok más társadalmi tényezőkkel való összefonódását vizsgáló irányzatok) felől közelít a témához. Különösen hangsúlyos benne az ideális áldozat koncepciója, amely arra világít rá, hogy a társadalmilag elfogadott áldozati mintába nem illeszkedő személyek státusza könnyen megkérdőjelezhetővé válik. Ezzel a fogalmi háttérrel készíti elő a szerző azt az állítását, hogy a roma sértettek áldozatiságának társadalmi elismerése korlátozott, ezért esetükben az empátia hiánya és az áldozathibáztatás különösen erősen jelentkezik (Szontagh, 2025).

Az elméleti fejezetek fontos része a gyűlölet-bűncselekmény fogalmának és társadalmi háttérének tisztázása. A kötet áttekinti a különböző definíciós megközelítéseket, a védett csoportok kijelölésének dilemmáit, valamint azt is, hogy a kategorizálás miként befolyásolja a jelenség mérését, jogi kezelését és társadalmi értelmezését. A szerző tárgyalja a nők elleni erőszak és a gyűlölet-bűncselekmények viszonyát, továbbá azt a kérdést is, hogy a büntetőjog mennyiben képes normatív módon hozzájárulni egy toleránsabb társadalmi közeg formálásához. A magyar jogfejlődés bemutatása a Csemegi-kódextól a hatályos Btk. 216. §-áig követi a gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos szabályozás alakulását, és kitér a dogmatikai, bizonyítási és jogpolitikai nehézségekre is (Szontagh, 2025).

A védett tulajdonságok körének áttekintése a mű egyik fontos rendszerező eleme. A szerző amellet érvel, hogy a védett csoportok kijelölése nem függetleníthető az adott társadalom történeti tapasztalataitól és hatalmi viszonyaitól, ezért a klasszikus kategóriák – faj, bőrszín, etnikum, vallás – mellett a nem, a szexuális irányultság, a nemi identitás vagy a fogyatékosság kérdése is hangsúlyosan jelenik meg. A könyv e ponton is azt szemlélteti, hogy a gyűlölet-bűncselekmények jogi és társadalmi kezelése csak akkor értelmezhető adekvátnak, ha a védelemre jogosító tulajdonságokat nem absztrakt, hanem történetileg és társadalmilag beágyazott kategóriákként kezeljük.

Az áldozathibáztatásról szóló alfejezetek bemutatják, hogy ez a jelenség miként működik igazolási mechanizmusként, és hogyan válik az igazságszolgáltatás, illetve a média diskurzusain keresztül a másodlagos viktimizáció részévé. A kötet szerint a kisebbségi sértettek gyakran csak akkor részesülnek empátiában, ha megfelelnek az ideális áldozatról alkotott társadalmi képnek, ennek hiányában az elkövetett cselekmény súlya ellenére is megkérdőjelezhető marad áldozati státuszuk (Szontagh, 2025).

A harmadik fejezet a populizmus és a romaellenesség magyarországi összefüggéseit tárgyalja. A szerző azt vizsgálja, miként erősíti a populista közbeszéd a romaellenes narratívákat, és hogyan kapcsolódik ehhez a társadalmi

kirekesztődés, a morális pánik, valamint az előítéletes attitűdök intézményesülése. A kötet nemzetközi és hazai kutatások alapján arra a következtetésre jut, hogy a romaellenesség Magyarországon több formában jelenik meg, a nyílt elutasítástól a finomabb kulturális és jóléti sovínisza mintázatokig. A hivatalos statisztikák alacsony esetszámai a könyv értelmezésében nem a probléma hiányát, hanem inkább az aluljelentettséget, a jogtudatosság korlátait és a hatóságokba vetett bizalom hiányát tükrözik (Szontagh, 2025).

A kötet empirikus súlypontját a Tavaszmező utcai 2009-es ügy és a 2011-es gyöngyöspatai események összehasonlító elemzése adja. A szerző kvalitatív megközelítést alkalmaz, amelyet a kritikai diskurzuselemzés módszerével egészít ki, és három online médium – az Index, az Origo és a kuruc.info – összesen 377 cikkének vizsgálatára épít. Az elemzés fókuszában az áldozatok ábrázolása, az áldozathibáztatás, a gyűlölet-bűncselekmény fogalmának használata és a romákkal szembeni előítéletek nyelvi mintázatai állnak. A két ügy párhuzamba állítása lehetővé teszi annak bemutatását, hogy a roma szereplők a médiában áldozatként és elkövetőként egyaránt erősen sztereotipizált keretben jelennek meg.

A gyöngyöspatai ügyben a megfélemlített roma közösség sértetti pozíciója, valamint a hatósági reakciók hiányosságai kerülnek előtérbe, míg a Tavaszmező utcai esetet a szerző „fordított esetként” értelmezi, ugyanis ez az eset nem a kisebbségi áldozatok fokozott védelmét szolgálta, hanem éppen roma elkövetőket ítéltek el „magyarelles” indítékból (Szontagh, 2025). A két eltérő ügy közös tanulsága a roma szereplőkkel szembeni empátia korlátozottsága: a cigány áldozatok nem jutnak hozzá maradéktalanul ahhoz az elismeréshez, amely az áldozati státusz társadalmi elfogadásához szükséges (Szontagh, 2025). A médiaelemzés ezt a következtetést azzal árnyalja, hogy a roma megszólalók jelenléte önmagában nem elegendő, ha a szerkesztett nyilvánosság egészét továbbra is egyoldalú és leegyszerűsítő narratívák uralják.

A könyv szerkezete jól követi a felvetett probléma rétegeit: az elméleti alapoktól a jogi és társadalmi kontextuson át az esettanulmányokig halad. Nyelvezete tudományos, ugyanakkor a fejezetek egymásra épülése és az empirikus példák révén a tárgyalásmód végig követhető marad. A cím és az alcím pontosan kijelöli a vizsgálat fókuszát, a kartonált, szakkönyvjellegű megjelenés pedig illeszkedik a mű tematikájához és céljához. A kötet bibliográfiai és fogalmi apparátusa lehetővé teszi, hogy az olvasó ne csupán a roma sértettekkel szembeni áldozathibáztatás jelenségét lássa, hanem annak kriminológiai, viktimológiai és társadalomelméleti összefüggéseit is áttekinthe.

A mű elsődleges célközönségét a kriminológia, a viktimológia, a büntetőjog, az emberi jogok és a kisebbségkutatás iránt érdeklődő kutatók, oktatók, hallgatók és gyakorló szakemberek alkotják. A könyv olyan kérdést tematizál, amely

túlmutat egyetlen ügycsoporton: azt, hogy miként oszlik meg társadalmilag az együttérzés, és milyen feltételek mellett válik egy sértett „hiteles” áldozattá a nyilvánosság szemében. Ezzel a kötet a roma kisebbség sértettjeivel szembeni előítéletek vizsgálatán túl tágabb társadalomkritikai perspektívát is kínál.

Felhasznált irodalom

Szontagh V. A. (2025). *Roma is? Áldozat is? Áldozathibáztatás az előítélet motiválta bűncselekmények kisebbségi sértettjeivel szemben*. L'Harmattan Kiadó.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Burca M. (2026). Szontagh Veronika Anna: Roma is? Áldozat is? Áldozathibáztatás az előítélet motiválta bűncselekmények kisebbségi sértettjeivel szemben. *Belügyi Szemle*, 74(9), 2523–2527. <https://doi.org/10.38146/bsz-ajia.2026.v74.i9.pp2523-2527>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerző nem jelentett összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerző nem kapott pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

A közlemény nyílt hozzáféréssel, a Creative Commons Attribution–NonCommercial–NoDerivatives 4.0 International License (CC BY-NC-ND 4.0) feltételei szerint jelenik meg. A közlemény változatlan formában, nem kereskedelmi célból, bármely médiumban és formátumban szabadon megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző(k), a közlés helye és a licenc hivatkozása megfelelően feltüntetésre kerül. Módosított vagy átdolgozott változat terjesztése, valamint kereskedelmi célú felhasználása nem megengedett.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Burca Mercédesz, aki a b.merci7@yahoo.com e-mail címen érhető el.